

Poznaj swoje prawa

Ten zeszyt
należy do:

**Prawa dziecka.
O co w nich chodzi?
Jak możesz z nich
korzystać?**

**Czy Twoja
mama może
zaglądać Ci
do telefonu?**

**Czy robienie
zdjęć jest
właściwe?**

**Powody, dla
których masz
prawo jeść
warzywa.**

**Czy masz
prawo
dostępu do
Playstation?**

Czym są prawa dziecka?

Jako dziecko masz prawo zdrowo i bezpiecznie rosnać. Co jest Ci do tego potrzebne? W pierwszej kolejności – wysokiej jakości żywność i troskliwa opieka. A czy oglądanie telewizji też jest niezbędne? Wszystko, czego naprawdę potrzebujesz, zawarte jest w prawach dziecka. Ten zeszyt Cię ich nauczy!

Ćwiczenie 1.

Co lubię?

Oczywiście miło byłoby mieć najnowszy model telefonu, móc każdego dnia jeść lody czy wyjeżdżać sześć razy w roku na wakacje. Zastanów się nad tym, co sprawia, że czujesz się szczęśliwa/szczęśliwy. Wybierz trzy rzeczy, które Cię uszczęśliwiają. Umieść ich nazwy w ramkach.

01

02

03

Ćwiczenie 2.

Czego potrzebuję?

Istnieją rzeczy, których naprawdę potrzebujesz i są one bardzo ważne. Przykładowo - możliwość kształcenia, abyś mogła/ mógł się rozwijać i zadbać o swoją przyszłość. Musisz także zdrowo się odżywiać, aby nie chorować. Jak myślisz, jakie są inne niezbędne elementy, których także naprawdę potrzebujesz do dobrego życia? Wskaż trzy takie rzeczy.

01

02

03

Ćwiczenie 3.

To jest świetne, ale czego naprawdę potrzebujesz?

Są rzeczy świetne, o których marzysz, są też takie, których naprawdę potrzebujesz! Spróbuj odróżnić rzeczy przyjemne, od tych, które są niezbędne do prawidłowego rozwoju i zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa. Zaznacz na poniższej liście to, co każde dziecko powinno mieć zapewnione.

- Buty w odpowiednim rozmiarze
- Duże łóżko
- Chrupki lub popcorn
- Dom
- Czas wolny
- Playstation
- Kilka wyjazdów w trakcie roku szkolnego
- Własne zdanie (i możliwość podzielenia się nim)
- Własne wyznanie i religia (i wolność wyboru)
- Telewizja
- Imię i nazwisko
- Ochrona przed dyskryminacją
- Dostęp do informacji
- Prywatność
- Miłość i uwaga rodziców
- Ubrania sportowe
- Aktywności sportowe
- Łóżko
- Dobry i życzliwy nauczyciel
- Dom z conajmniej 4 pokojami
- Dobry przyjaciel

Prawa dziecka

Czego rzeczywiście potrzebujesz, aby móc zdrowo i bezpiecznie rosnąć i się rozwijać?

Te wszystkie rzeczy nazwano prawami dziecka. Przedstawiono je w specjalnym dokumencie – Konwencji o prawach dziecka. Dokument ten określa, jak państwo ma chronić dzieci i ich potrzeby. Konwencję o prawach dziecka podpisały prawie wszystkie kraje na świecie, zobowiązując się do zagwarantowania praw każdemu dziecku – czyli osobom poniżej 18. roku życia.

Ćwiczenie 4.

Przyjrzyj się Konwencji o prawach dziecka. Porównaj przedstawione w niej prawa dziecka z Twoją listą potrzeb z Ćwiczenia 2.

Czy któreś z praw dziecka znajdują się na Twojej liście potrzeb?

01

02

03

Ćwiczenie 5.

Dlaczego prawa dziecka są ważne?

Konwencja o prawach dziecka

Wszystkie dzieci na świecie mają takie same prawa. Przedstawione są one w dokumencie, nazwanym Konwencją o prawach dziecka. Prawie wszystkie kraje podpisały ten dokument, zobowiązując się do tego, że zapewnią każdemu dziecku odpowiednią opiekę i ochronę. Zobowiązanie to dotyczy policjantów, sędziów, nauczycieli, rodziców – wszystkich dorosłych osób na świecie, z którymi dziecko ma kontakt!

UNICEF stoi na straży praw dziecka

Ta obietnica brzmi super, ale kto sprawdza, czy państwa się z niej wywiązują? To rola organizacji, takich jak UNICEF. UNICEF stoi na straży praw dziecka i robi wszystko, aby każde dziecko na świecie było otoczone ochroną, opieką, miało zapewniony dostęp do pomocy lekarskiej i było wysłuchane. To dotyczy także Ciebie!

A jeśli dzieje się źle?

Niestety, nie zawsze jest tak, jak być powinno. W każdym kraju są dzieci, które nie są traktowane w odpowiedni sposób. Ich prawa są naruszane. Co możesz zrobić, jeśli coś takiego spotka Ciebie lub Twojego rówieśnika? Na stronie 16. znajdziesz odpowiedź na to pytanie.

Czy wiesz, że...

- Konwencja o prawach dziecka została uchwalona w 1989 roku. Konwencję o prawach dziecka podpisało 196 państw.
- Nie musisz nic zrobić, aby otrzymać prawa. Prawa dziecka masz zawsze i nikt nie może Ci ich odebrać.
- Wszystkie prawa dziecka są równie ważne. Nie ma praw mniej ważnych od innych.
- Dorośli także mają swoje prawa – nazywane są prawami człowieka.
- Konwencja o prawach dziecka została opracowana przez Organizację Narodów Zjednoczonych. To organizacja, do której należą prawie wszystkie kraje na świecie. Wspólnie wypracowują rozwiązania wielu problemów. UNICEF jest częścią ONZ - organizacją dedykowaną pomocy dzieciom.

Ćwiczenie 6.

Możesz nie znać praw dziecka, ale w rzeczywistości masz z nimi codziennie do czynienia. Opisz poniżej (lub narysuj), jak wygląda Twój ulubiony w tygodniu dzień. Jakie czynności wykonujesz i z jakimi prawami są one związane?

Każdego dnia,
na każdym
kroku
spotykasz się
z prawami

Plan dnia - krok po kroku

Wybierz swój ulubiony dzień w tygodniu.

Po kolei wypisz lub narysuj czynności, które wykonujesz w trakcie dnia.

- Przykład: Wstaję z łóżka - piję wodę - gram w piłkę - skaczę w kałuży - idę na zakupy z rodzicami - kładę się spać.
- Teraz spójrz na prawa dziecka zawarte w Konwencji.
- Postaraj się połączyć co najmniej cztery czynności z prawami dziecka.
- Jeśli nie możesz, wybierz inne działanie. Dla przykładu możesz zamienić czynność „skaczę w kałuży” na „piszę wiadomość do koleżanki”.
- Udało się? Teraz czas na komiks! Na następnej stronie stwórz ilustrację do każdej z sześciu wybranych przez Ciebie czynności.

01

02

03

04

05

06

01

Z którym prawem dziecka wiąże się ta czynność?

02

Z którym prawem dziecka wiąże się ta czynność?

03

Z którym prawem dziecka wiąże się ta czynność?

04

Z którym prawem dziecka wiąże się ta czynność?

05

Z którym prawem dziecka wiąże się ta czynność?

06

Z którym prawem dziecka wiąże się ta czynność?

Moje prawa, Twoje prawa

Każde dziecko ma takie same prawa. Jednak nie dla wszystkich każde prawo musi być równie ważne. Jak myślisz - z czego może to wynikać? Czy bierzesz pod uwagę sytuację innych osób?

Ćwiczenie 7.

Przyjrzyj się plakatowi o prawach dziecka. Przedstawia on wszystkie prawa (artykuły) zawarte w Konwencji o prawach dziecka.

Wybierz trzy prawa, które są dla Ciebie najważniejsze. Poniżej zamieść ich nazwy.

01

02

03

Wyjaśnij, dlaczego dane prawo jest dla Ciebie ważne.

01

02

03

Zapisz poniżej prawo, które nie ma dla Ciebie dużego znaczenia lub które uważasz za nieważne. Wyjaśnij, dlaczego tak myślisz.

Konwencja
o prawach
dziecka

Czy wybrane przez Ciebie nieistotne prawo, może być ważne dla innych dzieci?
Dla których dzieci będzie one ważne?

Zastanów się, kiedy prawo, które nie miało do tej pory dla Ciebie znaczenia, może zacząć być dla Ciebie ważne? Czy jesteś w stanie wyobrazić sobie taką sytuację?

Przyjrzyj się Konwencji o prawach dziecka. Wybierz jedno prawo i stwórz do niego ilustrację. Jeśli nie chcesz rysować, możesz napisać wierszyk lub hasło, które będzie związane z wybranym przez Ciebie prawem dziecka.

Ćwiczenie 8.

Zasady związane z prawami

Masz swoje prawa, ale ma je też każde inne dziecko. Twój brat, siostra, dziewczynka mieszkająca obok i wszystkie dzieci na całym świecie. Czy zawsze o tym pamiętasz? Czy szanujesz prawa innych dzieci?

Wyobraź sobie:

Zbliżają się Twoje urodziny i zapraszasz tylko część swojej klasy na urodzinowe przyjęcie. Reszta klasy nie jest zaproszona. Czy naruszasz takim zachowaniem czyjeś prawo?

Tak

Nie

Dlaczego tak uważasz?

Wyobraź sobie:

Podczas zabawy, zabierasz telefon swojemu koledze i czytasz jego wiadomości. Czy uważasz to za zabawny żart czy naruszenie jego prawa?

Zabawny żart

Naruszenie jego prawa

Wyobraź sobie:

Chłopiec mieszkający obok Ciebie mówi w innym języku. Podczas wspólnej zabawy nie rozumiesz, co mówi do swojej mamy i uważasz, że powinien posługiwać się tylko językiem polskim, także w kontakcie z mamą, kiedy wspólnie się bawicie. Czy uważasz, że takie myślenie jest w porządku?

Tak

Nie

Ups!

Czym jest konflikt praw?

Prawa dziecka istnieją po to, aby Cię chronić. Nie zawsze jest to jednak takie proste. Zdarza się, że dochodzi do konfliktu pomiędzy prawami.

Konflikt praw przykład 1.

Pomiędzy którymi prawami dochodzi tu do konfliktu?

Z kim się zgadzasz? Z Emilią czy z Jej mamą? Dlaczego?

Jak Emilia i Jej mama mogą rozwiązać tę sytuację, aby nie naruszać żadnego prawa?

Emilia (13):

„Przed pójściem do łóżka, muszę oddać mamie telefon. Mama tłumaczy, że robi to, bo nie chce, żebym długo patrzyła w ekran. Ale ja wiem, że prawda jest inna – potajemnie czyta moje wiadomości. Denerwuje mnie to”.

Mama Emilii:

„Tak – przyznaję, zaglądam do telefonu córki. Ale nie robię tego, ponieważ jej nie ufam, ale po to, aby ją chronić. Chcę mieć wiedzę, z kim się kontaktuje i czy ktoś jej nie krzywdzi, wypisując przykrości na jej temat, tak jak było kilka lat temu”.

Ćwiczenie 9.

Czasami zdarza się, że nie wszystko idzie po naszej myśli. Tak się dzieje np. w sytuacji, gdy rodzice się rozwodzą albo rząd zakazuje robienia czegoś, co lubisz. Czy kiedyś zdarzyło Ci się, abyś zauważyła/zauważył konflikt jednego prawa z innym? Jeśli tak, wymień, pomiędzy którymi prawami dochodziło do konfliktu.

Konflikt
praw
przykład 2.

Jacek (12):

„Nie mieszkam ze swoimi biologicznymi rodzicami, ale w rodzinie zastępczej. Moi rodzice nie byli w stanie się mną odpowiednio zająć. Rozumiem to, ale tęsknię za nimi. Chciałbym wrócić do swojego domu, w którym miałem swój pokój, a niedaleko mieszkali moi przyjaciele. Czemu nie mogę sam decydować o tym, gdzie mieszkam?”

Pomiędzy którymi prawami
dochodzi do konfliktu?

Czy Jacek może być przydzielony do rodziny
zastępczej - nawet, gdy tego nie chce?

Filip (14):

„Mój tata jest właścicielem sklepu. Bardzo lubię mu pomagać po szkole. Bardzo lubię mu pomagać po szkole. Kiedy nie jestem w sklepie, trenuję piłkę nożną – naprawdę dobrze strzelam do bramki. Czasami nie mam już czasu na odrabianie prac domowych czy spotkania z kolegami. Jednak to w końcu mój wybór, prawda?”

Co myślisz o decyzji Filipa, aby czas wolny
spędzać wyłącznie na graniu w piłkę
i pomaganiu tacie w sklepie?

Pomiędzy którymi prawami dochodzi do
konfliktu?

Co powinien w tej sytuacji zrobić
tata Filipa?

Konflikt
praw
przykład 3.

A

gdybym

to ja był szefem...

Co by było, jeśli mogłabyś/mógłbyś całkowicie decydować o swoich prawach?

Pewnie zabawa trwałaby nieprzerwanie, zarówno w domu, jak i w szkole.

Jakie prawa byś wymyśliła/wymyślił? Co musiałoby zmienić się w Twojej klasie?

Ćwiczenie 10.

Prawa w domu

Spać cały dzień albo jeść tylko to, na co masz ochotę – myślisz, że takie masz prawo. A tak na poważnie – jakie własne prawa chciałabyś/chciałbyś wprowadzić do swojego życia domowego?

01

02

03

04

05

Prawa w szkole

Prace plastyczne zamiast zadań z matematyki? Koniec lekcji najpóźniej o 13:00? Pomyśl, jakie prawa chciałabyś/chciałbyś wprowadzić do życia szkolnego? W szkole chciałabym/chciałbym mieć prawo:

01

02

03

04

05

Dobry pomysł? A może nie...

Wymyślone prawa sprawiłyby, że życie byłoby ciekawsze, jednak zastanów się, z czym by się to wiązało.

Wybierz jedno wymyślone przez Ciebie szkolne prawo i odpowiedz na poniższe pytania.

A Co musiałby zrobić nauczyciel, abyś mogła/mógł mieć takie prawo?

B Jak wyglądałby cały dzień w szkole, jeśli miałabyś/miałbyś to prawo?

C Co oznaczałoby to dla całej Twojej klasy?

D Czy są jakieś wady związane z posiadaniem tego prawa?

E Czy nadal uważasz, że takie prawo to dobry pomysł?

UNICEF, Konwencja o prawach dziecka, Organizacja Narodów Zjednoczonych - te pojęcia powinny być Ci już znane, prawda? Rozwiąż quiz i sprawdź, ile wiesz o prawach dziecka.

Wybierz poprawną odpowiedź.
UWAGA: Na niektóre pytania może być więcej niż 1 poprawna odpowiedź.

Chcesz dowiedzieć się, jak Ci poszło?
Sprawdź odpowiedzi z nauczycielem.

- Zdobyleś mniej niż 5 punktów?
Przykro nam, ale to znaczy, że jeszcze nie jesteś ekspertem.
Rozwiąż ćwiczenia ponownie.
- Zdobyleś więcej niż 5 punktów?
Gratulacje! Wiesz wiele o prawach dziecka. Wiesz, jakie prawa posiadasz. Masz takie same prawa jak wszystkie inne dzieci na świecie!

Ćwiczenie 11.

Czym są prawa dziecka?

- A. Umową pomiędzy krajami, mówiącą o tym, jak zadbać o dzieci.
- B. Wskazówkami dla rodziców, które zachowania dzieci są właściwe, a które nie.
- C. Prawami, które stworzyły dzieci.
- D. Prawami człowieka specjalnie przygotowanymi dla dzieci.

Które z poniższych praw należy do praw dziecka?

- A. Prawo do zabawy z rodzeństwem.
- B. Prawo do kontaktowania się z rodzicami.
- C. Prawo do własnego zdania.
- D. Prawo do posiadania nowej kurtki na zimę i na lato.
- E. Prawo do wyboru swojej religii.

Kto musi przestrzegać praw dziecka?

- A. Rodzice
- B. Nauczyciele
- C. Policjanci
- D. Rząd
- E. Każdy dorosły człowiek

Masz prawo do wyrażania swojego zdania. Co to oznacza?

- A. Masz prawo do dzielenia się swoimi opiniami (czyli mówienia, co myślisz na dany temat).
- B. Masz prawo udowodniać swoją rację.
- C. Dorośli powinni uważnie Cię wysłuchać.
- D. Masz prawo sam decydować o wszystkim, co Ciebie dotyczy.

Które z poniższych zdań jest zgodne z prawdą?

- A. Mam prawo, aby uczył mnie dobry nauczyciel.
- B. Mam prawo do czerpania informacji z książek, internetu, telewizji, gazet.
- C. Mam prawo posiadać komputer.
- D. Wszystko zawsze musi iść po mojej myśli.

Które kraje podpisały Konwencję o prawach dziecka?

- A. Wszystkie państwa europejskie
- B. Tylko ubogie kraje
- C. Prawie wszystkie kraje na świecie
- D. Tylko Polska

Czym zajmuje się UNICEF?

- A. UNICEF stoi na straży praw wszystkich dzieci na świecie.
- B. UNICEF przygląda się, czy dany kraj respektuje prawa dziecka.
- C. UNICEF jest częścią ONZ, dedykowaną dzieciom

Znajdź prawa dziecka

Ćwiczenie 12. Czy rozpoznasz na rysunku jakieś prawa dziecka?

A jeśli dzieje się źle?

Jeśli wszyscy szanowaliby prawa dziecka, każde dziecko byłoby odpowiednio traktowane. Niestety, nie zawsze tak jest. W każdym kraju są dzieci, których prawa są łamane. Dzieci są krzywdzone, wykorzystywane czy zastraszane.

Jeśli znasz kogoś, kto potrzebuje pomocy lub sam znajdujesz się w trudnej sytuacji, przeczytaj poniżej, co możesz zrobić:

- Porozmawiaj z kimś, komu ufasz – na przykład z rodzicem lub nauczycielem.
- Skontaktuj się z instytucjami niosącymi pomoc dzieciom. Oto jedne z nich:
 - 116111 – Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży; kontakt online przez stronę 116111.pl
 - 800121212 – Dziecięcy telefon zaufania, prowadzony przez Rzecznika Praw Dziecka